

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	18.11.2015
	Bystyret	10.12.2015

Bodø kommunes eierskapspolitikk - eierskapsmelding 2015

Forslag til innstilling

1. Bodø kommunes eierskapspolitikk – *Eierskapsmelding 2015* vedtas. De ti overordnede prinsipper for eierstyring legges til grunn for kommunens arbeid med eierskap i kommunale foretak, aksjeselskaper og interkommunale selskaper.
2. Det lages spesifikke eierstrategier for foretak og selskap

Innledning

Bodø kommune har eierinteresser i 34 foretak, selskap og samarbeid, og har indirekte eierinteresser i mange underliggende selskap. Antallet kommunale selskap har vært relativt stabilt de siste årene. Selskapene forestår tjenesteproduksjon innenfor et bredt spekter av sektorer, herunder blant annet energiproduksjon, arbeidsmarkedstiltak, kultur, rednings- og brannberedskap, parkeringsvirksomhet, havn eiendom mv.

Utskilling av kommunal virksomhet gjennom selskapsorganisering medfører at bystyret ikke lengre kan utøve direkte styring og kontroll overfor virksomheten. Virksomhetene må styres indirekte gjennom selskapenes eierorgan. For å forhindre at for mye beslutningsmyndighet og kontroll overføres fra folkevalgte organ til selskapsorgan, er det formålstjenlig å utvikle en tydelig eierskapspolitikk.

Eierskapspolitikken skal omfatte alle systemer, prinsipper, retningslinjer, strategier mv. som skal bidra til at kommunen realiserer målene med selskapsorganiseringen. De ulike elementene i eierskapspolitikken skal sikre at kommunen utøver et aktivt, langsiktig og forutsigbart eierskap. Eierskapspolitikken angir også mål for selskapenes virksomhet og forventninger til selskapenes forretningsdrift.

Revidert eierskapsmelding har som formål å øke kunnskapen om de kommunale selskapene og rammene for styring og kontroll av selskapenes virksomhet. Eierskapsmeldingen skal være et av de mest sentrale styringsdokumentene i kommunens eieroppfølging, og kan følgelig anvendes som en håndbok for eierstyring og selskapsledelse.

Arbeidet med eierskapsmelding skal følges opp med utarbeidelse/revisjon av eierstrategier for selskap og foretak. Utarbeidelsen av eierstrategier er et ledd i en profesjonalisering av Bodø kommunenes eierstyring av de kommunale foretak. Eierstrategiene skal bidra til å klargjøre kommunens mål og strategier for foretakenes virksomhet. Eierstrategiene skal videre bidra til å avklare roller, ansvar og myndighet for foretakenes styrende organ samt den administrative og

politiske ledelsen i kommunen. Eierstrategiene vil også spesifisere generelle retningslinjer for samhandlingen mellom foretakene og den kommunale organisasjonen

Hvorfor er det viktig med en aktiv forvaltning av eierinteressene?

- En vesentlig andel av kommunal tjenesteproduksjonen er skilt ut i egne selskap og samarbeid
- Selskapene leverer tjenester til samtlige innbyggere i kommunen, herunder samfunnskritiske tjenester som bl.a. strøm, brann-/redningsberedskap
- Selskapsorganiseringen påvirker de folkevalgtes muligheter for styring av og kontroll med virksomheten
- Selskapene forvalter store verdier på vegne av kommunen. (energi, eiendomsforvaltning, havn)
- Det er betydelige årlige overføringer mellom kommunen og selskapene i form av bl.a. driftstilskudd og utbytte

Eierskapsforvaltningen – roller og oppgaver

Eierskapsmeldingen tydeliggjør roller og oppgaver. Rådmannen anbefaler at formannskapet gis rolle som kommunens eierutvalg. Dette innebærer blant annet at utvalget er politisk styringsgruppe i arbeidet med å utforme kommunens eierskapspolitikk og selskapsesifikke eierstrategier. Formannskapet vil kunne sluttbehandle eiersaker, men har som regel funksjon som arbeidsutvalg for bystyret i eiersaker. Videre kan det være hensiktsmessig at ordfører på vegne av formannskapet avholder kontaktmøter med kommunale selskap

Bystyret

- Fatter vedtak om oppretting, avvikling og deltakelse/uttreden av selskaper. Fatter videre vedtak om kjøp/salg av aksjer.
- Godkjenner vedtekter, selskapsavtaler, aksjonæravtaler, samarbeidsavtaler mv.
- Fastsetter kommunenes eierskapspolitikk
- Godkjenner selskapsesifikke eierstrategier
- Oppnevner styret for KF og representanter til eierorganene i øvrige selskap
- Fatter budsjettvedtak som kan direkte eller indirekte påvirke selskapene
- Behandler saker som iht. lovgivning, vedtekter mv. skal behandles av bystyret, eller som er av stor prinsipiell/strategisk betydning for selskapet/kommunen.

Kontrollutvalget

- Kontrollutvalget fører, på vegne av bystyret, tilsyn og kontroll med kommunens forvaltning av eierinteressene i selskapene.
- Bystyret skal vedta en plan for gjennomføring av selskapskontroller. Kontrollutvalget bestiller kontrollene og avgir rapport til bystyret om hvilke kontroller som er gjennomført og resultatene av disse.

Formannskap

- Kommunens utvalg for eierstrategier/eiersaker.
- Formannskapet er politisk styringsgruppe i arbeidet med å utforme kommunens eierskapspolitikk og selskapsesifikke eierstrategier.
- Formannskapet vil kunne sluttbehandle eiersaker, men har som regel funksjon som arbeidsutvalg for bystyret i eiersaker.
- Formannskapet (ordfører) avholder kontaktmøter med kommunale selskap.

Eierorganene

- Kommunens eierstyring skal utøves av bystyret gjennom de operative eierorganene. (generalforsamling, representantskap)
- Bystyret vil som eier oppnevne kommunens representanter til eierorganet og videre instruere/legge føringer for representantenes stemmegivning i organet.
- Representantenes stemmegivning skal således reflektere bystyrets intensjon og vedtatte politikk
- Eiermøter og kontaktmøter skal ikke undergrave eierorganets funksjon

Rådmannen

- Rådmannen har i liten grad en formell rolle i styringsstrukturen til selskapene, men har en sentral rolle med henblikk til å legge til rette for bystyrets eierstyring av selskapene.
- Bidra til å videreutvikle kommunens eierskapspolitikk
- Bidra til å utvikle og jevnlig revidere eierstrategier
- Forberede eiersaker for politisk behandling
- Framskaffe og presentere styringsinformasjon om selskapene
- Ved behov bistå kommunens representanter i eierorganene
- Gjennomføre opplæring i eierstyring og selskapsledelse
- Forestå den løpende oppfølgingen av selskapene

Styret

- Styrevervet er et personlig verv hvor den enkelte er ansvarlig for sine handlinger eller mangel på handlinger -uavhengig av selskapsform. Styret representerer ikke eierne men skal ivareta selskapets interesser
- Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart
- Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for å føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet
- Styret skal forvalte selskapet innenfor de rammer som er trukket opp av eierne i bl.a. formålet/vedtektene

Bodø kommunes prinsipper for god eierstyring

KS har utarbeidet 19 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av kommunalt-/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak. Formålet med prinsippene og anbefalingene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskapning gjennom å legge til rette for økt effektivitet og styrket konkurransedyktighet mv.

Bodø kommunes overordnede prinsipper for eierstyring er utformet med utgangspunkt i de ovennevnte prinsippene og anbefalingene. Prinsippene er imidlertid tilpasset eierskap i kommunal sektor og lokale forhold. Tabellen under viser prinsipper for eierstyring og selskapsledelse. I vedlagte Eiermelding er det gitt nærmere redegjørelse for hvert av prinsippene.

Bodø kommunes ti prinsipper for eierstyring	
1.	Valget om å etablere et selskap og valg av selskapsform skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten
2.	Bodø kommune skal angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene.
3.	Bodø kommune skal fremme sine interesser ovenfor kommunale selskap gjennom eierorganene
4.	Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapenes situasjon
5.	Det skal være åpenhet knyttet til Bodø kommunes eierskap og selskapenes virksomheter basert på prinsipp om meroffentlighet, samt legges til rett for interne dialogprosesser foran møter i representantskap og bedriftsforsamlinger
6.	Selskapene skal være bevisst på sitt samfunnsansvar.
7.	Styret skal på et uavhengig grunnlag ha en aktiv rolle med hensyn til service, kontroll, strategi og ressursituasjon.
8.	Styresammensetning skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.
9.	Godtgjørelse til styret skal framstå som rimelig ut fra ansvar, kompetanse, arbeidsbyrde og virksomhetens kompleksitet. Lønnsnivå for ledere skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis lønnsledende innenfor sektoren.
10.	Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til virksomhetens karakter

Rådmannens vurdering og anbefaling

Bodø kommunes eierskapspolitikk – Eierskapsmelding 2015 skal være gjeldende for samtlige selskap i kommunens eierportefølje og vil således være et overordnet styringsdokument. De overordnede prinsippene for eierstyring og andre retningslinjer i eierskapsmeldingen vil danne utgangspunkt for utarbeidelsen av mer operative styringsdokumenter som for eks. selskaps-spesifikke eierstrategier. Disse styringsdokumentene vil presisere retningslinjene i eierskapsmeldingen og angi resultatmål for det enkelte selskap.

Eierskapsmelding 2015 vil suppleres av en *Eierberetning*. Eierberetningen skal gi den politiske ledelsen styringsinformasjon om det enkelte selskap. Eierberetningen vil bl.a. inneholde analyser knyttet til selskapenes stilling, resultater og framtidsutsikter. De sistnevnte dokumentene vil i større grad legge til rette for eieroppfølging av det enkelte selskap.

Eierstrategier for foretak og selskap. Eierstrategiene skal bidra til å klargjøre kommunens mål og strategier for foretakenes virksomhet. Eierstrategiene skal videre bidra til å avklare roller, ansvar og myndighet for foretakenes styrende organ samt den administrative og politiske ledelsen i kommunen. Eierstrategiene vil også spesifisere generelle retningslinjer for samhandlingen mellom foretakene og den kommunale organisasjonen.

Rådmannen tilrår at *Bodø kommunes eierskapspolitikk – Eierskapsmelding 2015*, herunder de overordnede ti prinsippene for eierstyring, legges til grunn for kommunens eieroppfølging. Videre tilrår Rådmannen at arbeidet videreføres med utarbeidelse av eierstrategier for foretak og selskap.

Videre arbeid -milepæler

- Kvartal 1 2016 - Opplæring av folkevalgte
- Kvartal 2 2016 - Eierstrategier for selskap og foretak
- Kvartal 2 2016 Avklare hvordan rådmannen ivaretar oppfølging av eierskapsmeldingen.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Stephan Skjelvan
Økonomidirektør

Grete Kristoffersen
Utviklingsdirektør

Saksbehandler: Thor Arne Tobiassen

Trykte vedlegg:

Eierskapsmelding 2015

<Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>